

**ÜLKEMİZDE
ESNAF VE SANATKÂRLAR
KREDİ VE KEFALET
KOOPERATİFLERİNİN
GENEL GÖRÜNÜMÜ**

Haziran 2012

ÖNSÖZ

Kooperatifçilik, bir amaca ulaşmak için ekonomik ve sosyal imkânların yardımlaşma, dayanışma ve kefalet suretiyle bir araya getirilmesinden oluşan bir ortaklık türüdür.

Dayanışma ve topluma hizmet etme anlayışının etrafında teşekkül eden kooperatifler, bireylerin ve toplumun ekonomik, sosyal ve demokratik gelişimi açısından önemli bir fonksiyon icra ederler.

Küçük işletmeler, gelir düzeylerinin düşüklüğü ve teminat vermedeki yetersizliklerden dolayı kredi kaynaklarına erişim konusunda sıkıntılar yaşamaktadırlar.

Bu sıkıntıların aşılabilmesi için esnaf ve sanatkârlarımıza, Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi kurabilme imkânı sağlanmıştır.

Esnafımızın yardımlaşma ve dayanışma temelinde birleşerek kurdukları bu kooperatifler, ortak teminat ve kredi ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamaktadır.

Bugün itibarıyla Türkiye'nin 81 ilinde kurduğumuz 1006 Kredi ve Kefalet Kooperatifi ile 2 milyon esnaf ve sanatkârimize hizmet sunulmaktadır.

Hükümet olarak, küçük işletmelerimize her zaman büyük önem verdik.

Bu önemin en büyük göstergelerinden birisi de esnaf ve sanatkârların kullandıkları kredilerin şartlarındaki iyileşmelerdir. Faiz oranları, kesintiler ve kredi limitlerinde muazzam iyileşmeler sağlanmıştır.

Bütün bu adımların esnaf ve sanatkârlarımızca benimsendiğini kredilerdeki gelişmelerden de anlayabiliyoruz. Bu kitapçıkta bu gelişmeyi göreceksiniz.

Kamu kaynaklarından küçük işletmelere düşük maliyetli kredi kullanılarak sağlanmasına aracılık eden kredi ve kefalet kooperatifleri önemli bir görev icra etmektedirler.

Bu kooperatifler, ekonomik büyümenin lokomotifini oluşturan, sosyal refahı tabana yayan, sosyoekonomik sisteme katkı sağlayan ve istihdam oluşturan küçük işletmelere/esnafa hizmet sunması açısından önemlidir.

Türkiye, dünya çapında yaşanan büyük ekonomik krizlerde zor duruma düşen ülkelerde olduğu gibi sosyal çalkantılar yaşamamış ise bunda; yardımlaşma ve dayanışma esasına göre çalışan kredi ve kefalet kooperatiflerinin rolü büyüktür.

Kitabın hazırlanmasında emeği geçen mesai arkadaşlarımı kutlar, ilgililere faydalı olmasını dilerim.

Hayati YAZICI

Gümrük ve Ticaret Bakanı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	3
1- GİRİŞ.....	9
2- ÜLKEMİZDEKİ ESNAF VE SANATKÂRLAR KREDİ VE KEFALET KOOPERATİFLERİ (ESKKK) VE ÜST KURULUŞLARI	9
3- ESKKK VE BİRLİKLERİNİN KURULUŞ ESASLARI	14
3.1- ESKKK Kuruluşuna İlişkin Uygulamalar	14
3.2- Bölge Birliklerinin Kuruluş Esasları.....	15
3.3- Bölge Birlikleri Sayısı.....	16
4- ESKKK ARACILIĞIYLA KREDİ KULLANIMI VE KULLANDIRILAN KREDİLERİN DAĞILIMI	18
4.1- Genel Bilgiler	18
4.2- Kredilerin Kullanımına İlişkin Düzenlemeler	19
4.3- Kullandırılan Kredilerin Yıllara Göre Dağılımı.....	24
4.4- Kredilerin Bölgeler İtibariyle Dağılımı	28
4.5- Kredilerin Bölge Birlikleri Bazında Dağılımı.....	30
4.6- Kredilerin İllere Göre Dağılımı	32
4.7- Kredilerin Kooperatifler Bazında Dağılımı	36
4.8- Kredilerin Sektör Bazında Dağılımı	37
5- ESKKK KREDİLERİNİN ESNAF VE SANATKÂRLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	38
6- SONUÇ	40

TABLolar

Tablo 1: Kooperatif, Birlik ve Merkez Birliğı Rakamları	9
Tablo 2: Ortak Sayılarına Göre Kooperatiflerin Durumu	10
Tablo 3: İl Bazında Kurulu ESKKK'lar ve Bunların Toplam Ortak Sayıları.....	11
Tablo 4: ESKKK Bölge Birlikleri ve Kapsadığı İller	15
Tablo 5: Kredi Kullanım Aşamaları.....	19
Tablo 6: ESKKK Aracılığıyla Kullanılan Krediler İçin Yıllar İtibariyle Bütçeden Ayrılan Ödenekler ve Kullanılan Tutarlar.....	20
Tablo 7: Kooperatif Kredilerine Uygulanan Faiz Oranları	23
Tablo 8: ESKKK Aracılığıyla Kullanılan Kredilerin Karşılaştırılması	23
Tablo 9: ESKKK Kredi Risk Bakıyesi ve Kredi Riski Bulunan Esnaf Sayısı.....	25
Tablo 10: 2011 Yılında Yeniden Yapılandırılan Kooperatif Takibindeki Krediler ve Yararlanan Sayısı.....	27
Tablo 11: ESKKK'ların Gösterdiği Hizmetlerden Kaynaklanan Fonları.....	28
Tablo 12: Kredilerin Bölgeler İtibariyle Dağılımı	29
Tablo 13: Kullanılan Kredi Miktarı 100 Milyon TL ve Üzerinde Olan Bölge Birlikleri.....	30
Tablo 14: Kredilerin Bölge Birliğı Bazında Dağılımı	31
Tablo 15: Kullanılan Kredi Miktarı 100 Milyon TL ve Üzerinde Olan İller.....	32
Tablo 16: Kredilerin İl Bazında Dağılımı	32
Tablo 17: Kredilerin Kooperatif Bazında Dağılımı.....	36
Tablo 18: Kredilerin Sektör Bazında Dağılımı.....	37

GRAFİKLER

Grafik 1: Dönemler İtibariyle Kurulan ESKKK Sayıları	10
Grafik 2: Yıllar İtibariyle ESKKK Aracılığıyla Kullanılan Krediler İçin Hazine Müsteşarlığı Bütçesine Tahsis Edilen Ödenekler ve Kullanılan Ödeneklerin Görünümü	20
Grafik 3: Yıllara Göre Risk Bakiyesi Bulunan Ortak Sayısı Değişimi.....	25
Grafik 4: Yıllara Göre Risk Değişimi	26

HARİTALAR

Harita 1: Mevcut ESKKK Bölge Birliklerinin Çalışma Alanları	17
--	----

KISALTMALAR

ESKKK:	Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi
BB:	ESKKK Bölge Birliği
TESKOMB:	S.S.Türkiye Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Birlikleri, Merkez Birliği

1- GİRİŞ

Küçük işletmelerin/esnaf ve sanatkârların finansman ihtiyacını karşılamak amacıyla kurulmuş olan “Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri”, Türk Ticaret Kanunu hükümleri doğrultusunda 10.08.1951 tarihinde yasal statüye kavuşarak, faaliyetlerine başlamışlardır.

Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri, 1969 yılına kadar Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi olarak, 1969 yılından sonra ise 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile bu Kanun hükümlerine göre faaliyetlerini sürdüren özel hukuk tüzel kişiliğine haiz kuruluşlardır.

Kredi ve Kefalet Kooperatifleri, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu hükümleri çerçevesinde değişir ortaklı, değişir sermayeli ve sınırlı sorumlu olarak kurulmaktadır. Kooperatifin amacı; kooperatife ortak olan esnaf ve sanatkâra mesleki faaliyetleri için gerekli krediyi bankaya kefalet vermek suretiyle sağlamaktır.

Bu çalışmanın amacı; ilgililere ülkemizdeki kredi ve kefalet kooperatiflerinin genel görünümünü ortaya koymak ve küçük işletmelere bu kooperatifler aracılığıyla sağlanan kamu desteklerindeki genel gelişmeleri göstermektir.

2- ÜLKEMİZDEKİ ESNAF VE SANATKÂRLAR KREDİ VE KEFALET KOOPERATİFLERİ (ESKKK) VE ÜST KURULUŞLARI

Ülkemizde, yaklaşık 700.000 esnaf ve sanatkârımızın ortak olduğu toplam 1.006 Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi (ESKKK) bulunmaktadır. Bu kooperatifler 32 bölge birliği ve bir merkez birliği (TESKOMB) çatısı altında örgütlenmiştir. Söz konusu kooperatiflerden 70'inin üst kuruluşa ortaklığı bulunmamakta olup, 808 kooperatif de kefalet verebilecek durumdadır.

TESKOMB'tan alınan bilgilere göre; 2011 Eylül ayı sonu itibariyle 32 Bölge Birliğinde 84 ve ESKKK'lerinde 2.289 personel istihdam edilmektedir.

Tablo 1: Kooperatif, Birlik ve Merkez Birliği Sayıları

Üst Birliğe Ortak ESKKK Sayısı	936
Bağımsız ESKKK Sayısı	70
Toplam ESKKK Sayısı	1.006
Bölge Birliği Sayısı	32
Merkez Birliği (TESKOMB)	1
Kapalı veya Kefalet veremeyen ESKKK Sayısı	198

Kaynak: BIM Kayıtları

Ortak sayılarına göre kooperatif yoğunluğunu gösteren tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 2: Ortak Sayılarına Göre Kooperatiflerin Durumu

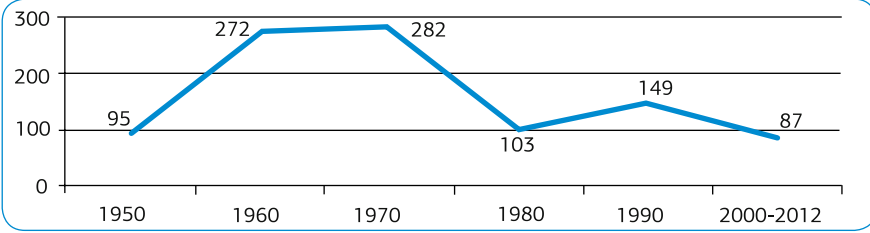
Ortak Sayısı	ESKKK Sayısı
0 - 50	60
51 - 100	48
101 - 200	162
201 - 300	134
301 - 400	105
401 - 500	74
501 - 1000	213
1001 - 2000	152
2001 - 5000	51
5001 - 10000	7
10000+	0
Toplam	1.006

Tablo incelendiğinde ortak sayısı 501-1000 aralığında olan ESKKK'ların çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Esnaflık ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatiflerinin Genel Görünümü

Grafik 1: Dönemler İtibariyle Kurulan ESKKK Sayıları

Kaynak: BIM Kayıtları

Tablodan görüldüğü üzere, kooperatif kuruluşları 1960-1980 yılları arasında yoğunluk göstermiştir. 2000-2010 yılları arasında kooperatif kuruluşlarında azalma görülmekle birlikte, kuruluş uygulamalarında 2011 yılında yapılan yeni düzenleme sonrasında kuruluşlarda artış kaydedilmektedir.

İllerde kurulu ESKKK'lar ve kayıtlı ortak sayılarını gösteren tablo aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 3: İl Bazında Kurulu ESKKK'lar ve Bunların Toplam Ortak Sayıları

İller	ESKKK Sayısı	Ortak Sayısı
Adana	25	14.867
Adıyaman	8	3.397
Afyonkarahisar	17	12.428
Ağrı	6	2.075
Aksaray	5	4.442
Amasya	7	5.751
Ankara	46	40.622
Antalya	23	26.412
Ardahan	2	978
Artvin	8	4.624
Aydın	28	18.387
Balıkesir	25	21.001
Bartın	5	1.647
Batman	3	947
Bayburt	1	1.032

Bilecik	6	1.827
Bingöl	3	301
Bitlis	5	2.535
Bolu	11	5.064
Burdur	11	5.400
Bursa	22	27.918
Çanakkale	13	7.431
Çankırı	7	3.452
Çorum	11	8.589
Denizli	33	15.436
Diyarbakır	16	6.233
Düzce	6	4.134
Edirne	9	6.587
Elazığ	4	3.244
Erzincan	8	1.693
Erzurum	15	5.236
Eskişehir	9	8.181
Gaziantep	16	14.528
Giresun	16	6.322
Gümüşhane	5	2.513
Hakkari	2	325
Hatay	16	18.596
Iğdır	3	789
Isparta	11	3.705
İstanbul	70	23.677
İzmir	52	63.316
Kahramanmaraş	9	7.143
Karabük	8	3.568
Karaman	6	1.795
Kars	9	2.438
Kastamonu	15	8.071

Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatiflerinin Genel Görünümü

Kayseri	12	9.037
Kilis	1	917
Kırıkkale	7	4.284
Kırklareli	8	4.474
Kırşehir	4	3.643
Kocaeli	11	4.764
Konya	20	19.239
Kütahya	12	5.219
Malatya	11	3.601
Manisa	22	16.978
Mardin	8	3.734
Mersin	17	18.562
Muğla	17	12.968
Muş	4	1.533
Nevşehir	8	3.132
Niğde	8	6.090
Ordu	21	9.500
Osmaniye	8	4.112
Rize	8	3.902
Sakarya	20	6.475
Samsun	18	22.688
Siirt	3	975
Sinop	8	3.969
Sivas	13	8.016
Şanlıurfa	15	12.355
Şırnak	4	1.136
Tekirdağ	9	6.540
Tokat	11	7.570
Trabzon	19	15.239
Tunceli	5	1.078

Uşak	6	4.594
Van	5	2.332
Yalova	4	2.287
Yozgat	14	7.960
Zonguldak	9	8.433
Toplam:	1.006	675.993

Kaynak: BIM Kayıtları

3- ESKKK VE BİRLİKLERİNİN KURULUŞ ESASLARI

3.1- ESKKK Kuruluşuna İlişkin Uygulamalar

Kuruluşuna, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 2'nci ve 3'üncü maddelerine dayanılarak Bakanlığımızca izin verilen Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri ile Bölge Birlikleri ve Merkez Birliği, merkezlerinin bulunduğu yer ticaret siciline tescille tüzel kişilik kazanmaktadır.

Kredi ve Kefalet Kooperatiflerinin kuruluşları anılan Kanun ile 07.07.2010 tarihli 5510 (Genelge No:2010/2) sayılı Genelge hükümleri çerçevesinde yürütülmektedir.

Buna göre, bir ESKKK, anasözleşmesinde açıkça belirtilmek şartıyla il veya ilçe merkezlerinde kurulabilmektedir.

Bir çalışma bölgesinde, mevcut kooperatifler dışında yeni bir ESKKK'nin kurulabilmesi için;

- Belediyeleri Büyükşehir statüsünde olan illerin Büyükşehir Belediyesi sınırları dâhilindeki ilçelerinde mevcut kooperatif ya da kooperatiflerin her birinin ortak sayısının 250'yi;

- Belediyeleri Büyükşehir statüsünde olan illerin Büyükşehir Belediyesi sınırları dışındaki ilçelerinde mevcut kooperatif ya da kooperatiflerin her birinin ortak sayısının 100'ü;

- Belediyeleri Büyükşehir statüsünde olmayan illerin merkez ilçelerinde mevcut kooperatif ya da kooperatiflerin her birinin ortak sayısının 250'yi; ancak bu durumdaki illerin merkez ilçe dışında kalan ilçelerinde mevcut

Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatiflerinin Genel Görünümü

kooperatif ya da kooperatiflerin her birinin ortak sayısının 100'ü aşması gerekmekte,

- Mevcut bir ESKKK'nin bulunmadığı il veya ilçede en az 100 esnaf ve sanatkâr tarafından kurulabilmektedir.

Bakanlığımıza yapılan kuruluş başvurusu ile ilgili olarak; Esnaf ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü, TESKOMB ve Türkiye Halk Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğünden “ekonomik, sosyal ihtiyaç ve verimlilik açısından bir kooperatif kurulmasının o il veya ilçedeki esnaf ve sanatkârlar için yararlı olup olmayacağı, bankacılık ile noter hizmetlerinin aksamadan yürütülüp yürütülemeyeceği” hususlarında görüşleri alınmakta ve bu görüşlerin değerlendirilmesi sonucu kuruluşa izin verilmektedir.

3.2- Bölge Birliği Kuruluş Esasları

1163 sayılı Kanunun “Kooperatif Birlikleri” başlıklı 72'nci maddesinde, “Konuları aynı veya ilgili nitelikte olan 7 veya daha çok kooperatif tarafından birlikler kurulabileceği anasözleşmelerinde tespit edilebilir. **Bu birlikler kooperatif şeklinde kurulur. İlgili bakanlık tarafından bölgeler belirlendiği takdirde, bu bölgelerde aynı çalışma konularına sahip birden fazla kooperatif birliği kurulamaz.**” hükümleri yer almaktadır.

Bakanlık Makamının 26.02.1999 tarihli 14 sayılı Onayı ile ESKKK için belirlenen 33 Bölge ve bu bölgelerin kapsadığı iller aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4: ESKKK Bölge Birlikleri ve Kapsadığı İller

Birliğin Adı	Kapsadığı İller
1.Bölge (Adana)	Adana, Osmaniye, İçel
2.Bölge (Ankara)	Ankara, Çankırı, Kırşehir, Kırıkkale
3.Bölge (Aydın-Muğla)	Aydın, Muğla
4.Bölge (Rize)	Rize, Artvin
5.Bölge (Balıkesir)	Balıkesir
6.Bölge (Bolu)	Bolu, Düzce
7.Bölge (Burdur Göller)	Burdur, Antalya, Isparta
8.Bölge (Bursa)	Bursa, Bilecik, Yalova, Kütahya, Kocaeli
9.Bölge (Çanakkale)	Çanakkale

10.Bölge (Çorum)	Çorum, Amasya, Yozgat, Tokat
11.Bölge (Denizli)	Denizli, Uşak
12.Bölge (Diyarbakır)	Diyarbakır, Siirt, Batman
13.Bölge (Erzurum)	Erzurum, Ağrı, Bayburt
14.Bölge (Gaziantep)	Gaziantep, Kilis
15.Bölge (Hatay)	Hatay
16.Bölge (İstanbul)	İstanbul
17.Bölge (İzmir)	İzmir
18.Bölge (Kurulmadı)	Kars, Ardahan, Iğdır
19.Bölge (Kastamonu)	Kastamonu
20.Bölge (Kayseri)	Kayseri, Nevşehir, Niğde
21.Bölge (Konya)	Konya, Afyonkarahisar, Eskişehir, Karaman, Aksaray
22.Bölge (Malatya)	Malatya, Adıyaman, Bingöl, Elazığ
23.Bölge (Manisa)	Manisa
24.Bölge (Kahramanmaraş)	Kahramanmaraş
25.Bölge (Ordu)	Ordu, Giresun
26.Bölge (Sakarya)	Sakarya
27.Bölge (Samsun)	Samsun, Sinop
28.Bölge (Sivas)	Sivas, Erzincan, Tunceli
29.Bölge (Tekirdağ)	Tekirdağ, Kırklareli, Edirne
30.Bölge (Trabzon)	Trabzon, Gümüşhane
31.Bölge (Şanlıurfa)	Şanlıurfa, Şırnak, Mardin
32.Bölge (Van)	Van, Bitlis, Hakkari, Muş
33.Bölge (Zonguldak)	Zonguldak, Bartın, Karabük

3.3- Bölge Birlikleri Sayısı

Anılan Onay kapsamında 18'nci Bölgede (Kars, Ardahan, Iğdır) Bölge Birliği kurulmadığından, halen 32 ESKKK Bölge Birliği faaliyet göstermektedir.

Mevcut 32 ESKKK Bölge Birliğinin çalışma alanları bakımından Türkiye haritası üzerindeki görünümü aşağıda gösterilmektedir.

Harita 1: Mevcut 32 Adet Bölge Birliklerinin Çalışma Alanları

BB: ESKKK Bölge Birliği

Bakanlığımızca belirlenmiş bölgede mevcut birliğin dışında ayrıca yeni bir birlik kurulması imkânı bulunmamaktadır. Ancak, bu bölgelerde ilk defa bir birlik kuruluşu, en az 7 ESKKK'nin başvurusu üzerine kooperatif kuruluşunda aranan şekil ve usule tabidir.

Yukarıda belirtildiği üzere, Bakanlık Makamının 26.02.1999 tarih ve 14 sayılı Onayı doğrultusunda 32 Bölge Birliği kurulmuştur.

Bakanlığımız tarafından yapılan inceleme ve teftişlerde Bölge Birliklerine ilişkin görevlerin çoğunluğunun (eğitim, denetim, koordinasyon vs.) istenilen nitelikte sunulmadığı tespit edilmiştir.

Uygulamada, Kredi ve Kefalet Kooperatifleri; ortaklarına kullanılan krediler için Bankaya kefalet ve kredi kuruluşlarına garanti vermektedir. Kredinin vadesinde ödenmemesi halinde kredi taksit tutarı faiziyle birlikte Bankaca doğrudan kefil olan kooperatifin Bankadaki blokeli hesaplarından kesilmektedir.

Sistem içerisinde Birlikler, kredi geri dönüş riskini üstlenmemekte veya ek kefalet sağlamamaktadır. Birliklerin daha çok TESKOMB ile kooperatifler arasında sekreteryaya hizmetlerini yürüten bir kuruluş olduğu gözlemlenmektedir.

4- ESKKK ARACILIĞIYLA KREDİ KULLANIMI VE KULLANDIRILAN KREDİLERİN DAĞILIMI

4.1- Genel Bilgiler

Daha önce de belirtildiği üzere, kooperatifin amacı; kooperatife ortak olan esnaf ve sanatkâra mesleki faaliyetleri için gerekli krediyi kefil olmak suretiyle sağlamaktır. Söz konusu kefaletin sağlanabilmesi için öncelikli olarak krediyi kullanacak olan esnaf ve sanatkârın kooperatif ortağı olması şarttır.

Kooperatif ortaklarının kredi kullanabilmeleri için;

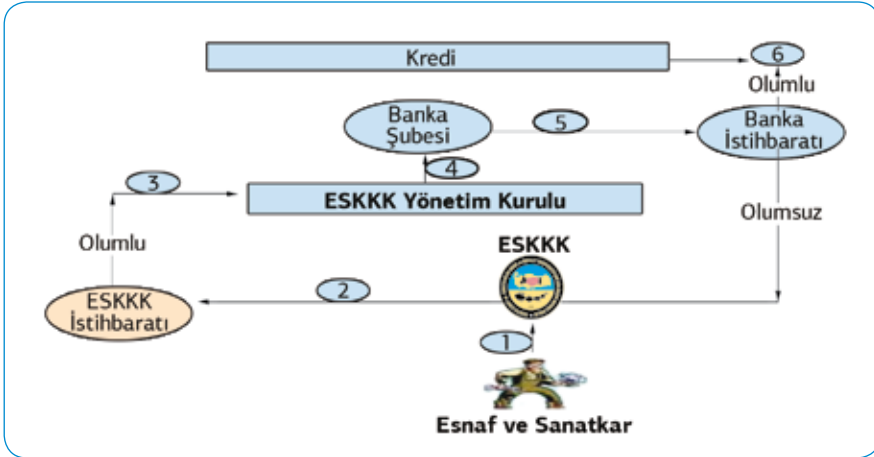
- Yazılı olarak kooperatife müracaat etmeleri,

Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatiflerinin Genel Görünümü

- Müracaat sahibinin durumunun Yönetim Kurulu tarafından araştırılması,
 - Kabul veya ret kararının 15 gün içerisinde ilgiliye yazılı olarak bildirilmesi,
 - Kredi talebi ile ilgili olarak; ortağın ekonomik ve mali durumunun araştırılması, ve kefalet haddi tespit edilerek, uygun görülmesi halinde kredi teklifinin Türkiye Halk Bankası'na iletilmesi,
 - İletilen teklifin Türkiye Halk Bankası tarafından incelenerek tekrar istihbarat yapılması,
 - İstihbarat sonucunun olumlu olması,
- gerekmektedir.

Tablo 5: Kredi Kullanım Aşamaları

4.2- Kredi Kullanımına İlişkin Düzenlemeler

Esnaf ve sanatkârların finansman maliyetlerinin azaltılması amacıyla bu kesime faiz desteği sağlanmak üzere kredi sağlanması için her yılın Mali Bütçesine ödenekler konulmaktadır.

İlgili yılın Bütçe Kanunu kapsamında bütçede ayrılan ödenekler ile bu ödeneklerin kullanılan miktarları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

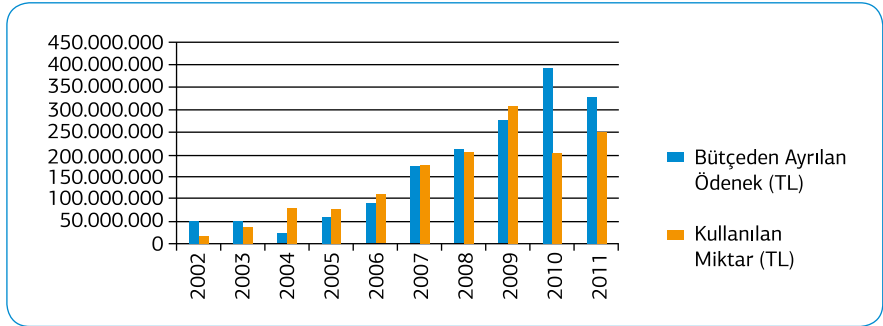

Tablo 6: ESKKK'lar Aracılığıyla Kullanılan Krediler İçin Yıllar İtibariyle Bütçeden Ayrılan Ödenekler ve Kullanılan Tutarlar

Yıllar	Bütçeden Ayrılan Ödenek(TL)	Kullanılan Miktar(TL)
2002	50.000.000	16.319.398
2003	50.000.000	38.000.000
2004	21.750.000	79.430.602
2005	58.929.200	76.750.000
2006	90.000.000	111.043.319
2007	172.000.000	175.832.455
2008	211.000.000	204.375.835
2009	275.000.000	308.935.262
2010	392.000.000	202.480.703
2011	327.000.000	248.914.570

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı, Halkbank

Grafik 2: Yıllar İtibariyle ESKKK Aracılığıyla Kullanılan Krediler İçin Hazine Müsteşarlığının Bütçesine Tahsis Edilen Ödenekler Ve Kullanılan Ödeneklerin Görünümü

Tablonun değerlendirilmesinde; 2008 yılından itibaren bütçede ayrılan ödeneklerin tamamının kullanılmadığı, ancak kullanılan ödenek miktarının 2009 yılında en yüksek seviyesine ulaştığı, anlaşılmalı birlikte 2002-2011 döneminde kullanılan ödenek miktarlarının artış eğilimini izlediği, 2011 yı-

Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatiflerinin Genel Görünümü

İnandan itibaren bütçede ayrılan ödeneklerin de azalma eğiliminde olduğu görülmektedir.

ESKKK aracılığıyla Halk Bankasından kullanılacak kredilerde faiz desteği olarak kullanılmak amacıyla 2012 yılı Mali Bütçesine konulan 282,4 milyon TL tutarındaki ödeneklerden 2012 yılının ilk üç ayında kullanılan miktarlar gözetildiğinde, söz konusu ödeneklerin aşılabileceğine ve ek ödeneklere ihtiyaç duyulacağı tahmin edilmektedir.

Öyle ki, Halk Bankasınca Hazine Müsteşarlığına 2012 yılı için yapılan bazı projeksiyonlarda; yaklaşık 100 milyon TL'lik ilave bütçe ödeneklerine ihtiyaç duyulabileceği öngörülmüştür.

Bakanlar Kurulunun **son olarak 22 Şubat 2012 tarih ve 28212 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 17/02/2012 tarihli 2012/2782 sayılı Kararına göre;**

- Önceki Bakanlar Kurulu Kararlarına istinaden kullanılarak bakiyesi 2012 yılına devreden krediler ile 1 Ocak-21 Şubat 2012 döneminde kullanılmış krediler için cari faiz oranının %50’si;

- 22 Şubat-31 Aralık 2012 döneminde kullanılacak 25 Bin TL’yi aşmayan krediler için cari faiz oranının %50’si;

- 25 Bin TL’den fazla olan kredilerin 25 Bin TL’lik kısmına yine cari faiz oranının %50’si ile birlikte bu tutarı aşan kısmına ayrıca cari faiz oranının %65’i,

esnaf ve sanatkara yansıyan gösterge faiz oranı olarak uygulanacaktır.

Halk Bankasının kooperatif kredilerine özgü kaynak maliyetini gösteren cari faiz oranı; halen vadesi 1 yıla kadar olan krediler için %10; 1 yıldan uzun vadeli krediler için ise %12’dir.

Bu nedenle,

a) Vadesi 1 yılı aşmayan 25 Bin TL’ye kadar olan krediler için esnaf ve sanatkara yansıyan gösterge faiz oranı ($\%10 \times \%50 =$) **%5**; aynı vadede

ancak 25 Bin TL'den fazla miktarda kredi kullanılmış ise 25 Bin TL'yi aşan kısmı için ayrıca ($\%10 \times \%65=$) **%6,5**;

b) 1 yıldan uzun vadeli kredilerin 25 Bin TL'ye kadar kısmına ($\%12 \times \%50=$) **%6**; aşan kısmı için de ayrıca ($\%12 \times \%65=$) **%7,8**,

oranında gösterge faiz oranları 22/02/2012 tarihinden itibaren uygulanmaktadır.

Ayrıca, ilk defa 2010 yılında yine Bakanlar Kurulu Kararı ile getirilen yeni bir uygulamayla; "İş ve ikametgâhının bulunduğu ilçede faaliyet gösteren herhangi bir kredi ve kefalet kooperatifinin bulunmaması veya mevcut kredi kefalet kooperatifin kapalı ya da kefaletinin kabul edilemez durumda olması nedeniyle kredi kullanamayan esnaf ve sanatkârlara söz konusu kooperatif ortağı olup olmadığına bakılmaksızın (2010 ve 2011 yıllarında olduğu gibi) 2012 yılında Bankaca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde doğrudan kullanılacak kredilerde de söz konusu gösterge faiz oranı geçerli olmaktadır.

Diğer bir ifadeyle, kullanılan kredinin 25 Bin TL'nin altında veya üstünde olmasına göre gösterge faiz oranı değişmektedir. Bankanın cari faiz oranının yarısı ile %65'lik kısmı krediyi kullanan esnaf ve sanatkâr tarafından ödenmekte, kalan yarısı (%50'si) ile %35'lik kısmı ise 2012 Yılı Mali Bütçesinden ayrılan ödeneklerle Hazine Müsteşarlığınca ilgili Bankaya aktarılmaktadır.

2002-2012 döneminde kredilere uygulanan faiz oranlarını gösteren tablo aşağıdadır:

Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatiflerinin Genel Görünümü

Tablo 7: Kooperatif Kredilerine Uygulanan Faiz Oranları

Yıllar	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012/3
Cari faiz oranı (%)	59	43	30	20	20	20	22	16	10-12	10-12	10-12
Faiz İndirimi (Hazinece Karşılana n)(%)	20	30	20	25	35	35	35	50	50	50	50-35
İndirimli Faiz Oranı (%)	47	30	24,4	15	13	13	14,3	8	5 - 6	5-6	5-7,8

Konuyla ilgili olarak yapılan bir hesaplamada; 2012 yılı Bütçesine gelir kayıpları olarak konulan 282,4 Milyon TL'lık ödeneklerin tamamının kullanılması halinde toplam 4,7 Milyar TL ile 5,6 Milyar TL arasında bir kullanılabilir kredi hacminin sağlandığı değerlendirilmektedir.

Tablo 8: ESKKK Aracılığıyla Kullanılan Kredilerin Karşılaştırılması

	2002	2011
Kullanılan Kredi Tutarı (Milyon TL)	154	5.541
Kredi Kullanan Esnaf ve Sanatkar Sayısı (Bin Kişi)	63,5	244,7
Cari Faiz Oranı (%)	59	10–12
Cari Faiz Oranının Hazine'ce Karşılana n Kısım (%)	20'si	50'si
Esnafın Ödediği Faiz Oranı (%)	47	5–6
Kooperatif Kredisi Şahıs Üst Limiti (Bin TL)	5	100
Krediden Kooperatiflerce Yapılan Net Kesinti Oranı	9	3,5
Krediden Banka Adına Yapılan Kesintiler (Banka Komisyonu %1+Dosya masrafı Binde 3)	-, -	100 TL
Kefalet Verebilen Kooperatif Sayısı	402	798
Hazine'ce Karşılana n Faiz (Gelir Kayıpları) Tutarı (Milyon TL)	16	248,9

Kefalet hizmeti karşılığında kullanılan kredilerden kooperatifçe bir miktar kesinti yapılmaktadır. Ayrıca, bu kesintilerin bir kısmı ise krediye teminat olarak kooperatifin Bankadaki hesaplarında bloke edilmektedir.

Kullanılan kredi üzerinden;

- %3 oranında bloke sermaye kesintisi (Borç ödendikten sonra iade edilmektedir.),

- %2 oranında masraf karşılığı kesintisi,

- %1 oranında risk fonu kesintisi,

- %1 oranında üst kuruluş katılım payı kesintisi,

olmak üzere toplam % 7 oranında kesinti yapılmaktadır. %3 oranındaki bloke sermaye kesintisi kredi borcunu kapatan ortağa iade edildiği için toplam net kesinti, kredi tutarının %4'ü düzeyindedir.

Krediyi kullanan esnaf ve sanatkarın vadesinde ödemediği kredi taksitleri akdi faiziyle birlikte Bankaca kooperatifin Bankadaki birikmiş fonlarından tahsil edilmektedir. Bankanın kooperatifin hesabından tahsil ettiği tutar bu defa kooperatifin takipteki alacağı olmaktadır.

Dolayısıyla, kredi riskini tamamını "kefil" olarak üstlenen kredi ve kefalet kooperatifleri, bu şekilde finansman kuruluşuna kredinin geri dönüşünde kolaylık ve garanti sağlamaktadır.

4.3- Kullanılan Kredilerin Yıllara Göre

Dağılımı

Esnaflık ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri aracılığı ile esnaf ve sanatkarlara kullanılan kredilerin yıllara göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

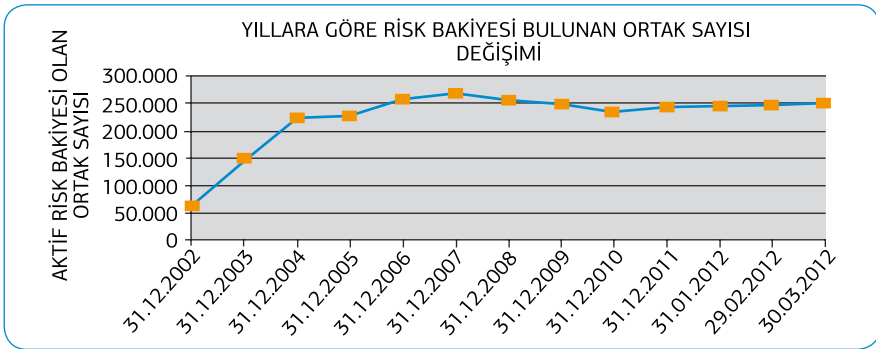
Tablo 9: ESKKK Kredi Risk Bakiyesi Ve Kredi Riski Bulunan Esnaf Sayısı

Tarih	Kredi Risk Bakiyesi (TL)	Kredi Risk Bakiyesi Bulunan Esnaf sayısı
31.12.2002	153.882.318	63.520
31.12.2003	689.713.372	149.590
31.12.2004	1.212.235.485	226.288
31.12.2005	1.558.546.562	227.431
31.12.2006	2.362.453.000	257.030
31.12.2007	2.634.324.869	266.922
31.12.2008	3.114.135.015	255.221
31.12.2009	3.290.952.080	248.070
31.12.2010	3.669.123.551	236.742
31.12.2011	5.541.322,896	244.700

Tablo incelendiğinde 2002 yılından bu yana kredi risk bakiyesi bulunan esnaf ve sanatkâr sayısının neredeyse 4; kredi risk bakiyesinin ise 40 katına ulaştığı görülmektedir.

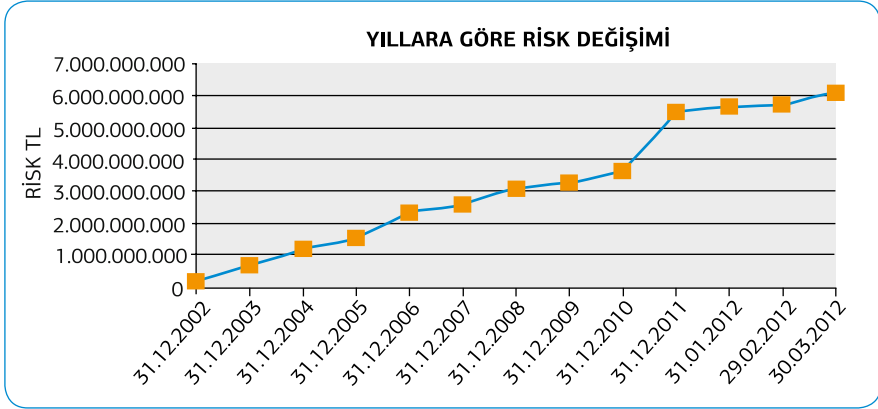
Tablo’da yer alan bilgilerin grafiksel açıklaması Grafik 3 ve Grafik 4’te daha net anlaşılmaktadır.

Grafik 3

Grafik 4

Yukarıda yer alan tablo ve grafiklerin de değerlendirilmesi sonucunda;

- 2002 yıl sonu itibariyle 402 kooperatif kredi kullanılabılırken, 31.03.2012 tarihi itibariyle 808 kooperatifin kredi kullanılabilecek durumda olduğu,

- 2002–2011 döneminde yaklaşık 785.000 esnaf ve sanatkârimızın bu krediyi kullandığı,

- 2002 yıl sonu itibariyle kredi riski bulunan kooperatif ortağı sayısı 63.520 iken, bu sayının 31.03.2012 tarihi itibariyle 250.527 olduğu,

- Kooperatif ortaklarına uygulanan gösterge faiz oranı 2002 yılsonunda % 47 iken, bu rakamın 22.02.2012 itibariyle %5 – 7,8 olduğu,

- 2002 yıl sonunda 5.000 TL olan şahıs üst limitinin, 2010 yılı ortasından itibaren kademeli olarak 35.000 ile 100.000 TL' ye yükseltildiği ve kademeli limit uygulamasına geçildiği,

- 31.12.2002 tarihinde yaklaşık 154 milyon TL olan kredi riskinin, 31.03.2012 tarihinde yaklaşık 6,1 milyar TL seviyesine yükseltildiği,

net olarak anlaşılmaktadır.

Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatiflerinin Genel Görünümü

ESKKK'lar çeşitli zamanlarda kooperatif takibindeki alacaklarını yeniden yapılandırarak ortağı esnaf ve sanatkârlara ödeme kolaylığı getirmiştir.

Bu kapsamda, son olarak 2011 yılından önce borcu icra takibine intikal eden esnaf ve sanatkârların birikmiş borçları yeniden yapılandırılmıştır. TESKOMB'tan alınan söz konusu uygulama sonuçları aşağıdaki Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10: 2011 Yılında Yeniden Yapılandırılan Kooperatif Takibindeki Krediler ve Yararlanan Sayısı

İcra Takibinde Borcu Bulunan Esnaf ve Sanatkâr Sayısı	35.815
Kefillerin Sayısı	49.527
Yeniden Yapılandırılan Kredi Tutarı	225.390.870 TL
Kooperatiflerce Yapılan fedakârlık (Vazgeçilen Alacak)	111.145.789 TL

Kaynak: TESKOMB

Yukarıdaki tablo değerlendirilmesinde; kredi borcu 2011 yılından önce icra takibine girmiş olan kefilleriyle birlikte toplam 85.342 kişinin ESKKK takibindeki toplam 336.536.659 TL'lık birikmiş kredi borçları, 225.390.870 TL üzerinden yeniden yapılandırılmış, böylece kooperatifler; 111.145.789 TL tutarındaki alacaklarından vazgeçerek büyük fedakârlık yapmak suretiyle hem söz konusu esnaf ve sanatkârların topluma ve iş hayatına kazandırılmasında, hem de bunların ek katma değer ve istihdam sağlamalarına fırsat vermiştir. Diğer bir ifadeyle, kooperatifçiliğin sosyal sorumluluk ilkesiyle karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma ilkesi birlikte işletilmiştir.

ESKKK'ların 2011 sonu itibariyle kefalet gücüne yönelik mali durumunu gösteren bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 11: ESKKK'ların Gösterdiği Hizmetlerden Kaynaklanan Fonları

2011 Yılı içinde kullanılan Kredi Miktarı	4.179.559.704
Yıl içinde kredi kullanan esnaf ve sanatkar sayısı	130.560
Biriken bloke sermaye tutarı	199.541.075
Biriken risk fonu miktarı	355.723.677
Güçlendirme fonu miktarı	57.431.450
Vadesiz mevduat miktarı (TL)	41.968.245
Vadeli mevduat miktarı (TL)	238.180.433
Kooperatifin (blokeli) hesaplarından alınan taksit tutarı (Kooperatif takibine giren kredi)	178.453.022
Banka takibindeki kredi miktarı	11.015.467
Bankaca taksitlendirilen kredi miktarı	3.861.366
Kefalet limiti	5.337.618.235
Kooperatifin kefaletinden kaynaklanan riski	5.308.154.243

Kaynak: TESKOMB

Söz konusu tablo değerlendirilmesinde; toplam 612,7 milyon TL (Bloke sermaye+Risk Fonu+Güçlendirme Fonu) tutarında teminattaki fonlarının bulunduğu, öncelikli teminat unsuru olmayan mevduatlarını ağırlıklı olarak vadeli hesaplarda fonlandığı, dolayısıyla toplam fonlarının 892,9 Milyon TL'sına ulaştığı anlaşılmaktadır. Ayrıca, kooperatif takibindeki kredilerin tahsili halinde elde edilecek paraların kooperatifin fonları olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Diğer bir ifadeyle, kooperatiflerin yıllar itibariyle biriktirdiği fonların toplamı 1 milyar TL'sını aşmaktadır. Kooperatif takibine karşılık banka takibi oldukça düşüktür. Bunun nedeni, vadesinde ödenmeyen taksit tutarlarının kooperatif hesaplarından tahsil edilmesinden dolayı bankanın takipli alacaklarının aslında kooperatife devredilmiş olmasıdır.

4.4- Kredilerin Bölgeler İtibariyle Dağılımı

Türkiye'de esnaf ve sanatkarların bölgesel dağılımının bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyini de etkilediği görülmektedir.

Tablo 12: Kredilerin Bölgeler İtibariyle Dağılımı

Bölgeler	Kredi Miktarı	Kişi Sayısı
Ege Bölgesi	615.113.120 TL	47.064
Marmara	613.403.000 TL	42.384
İç Anadolu	574.212.810 TL	38.090
Akdeniz	518.980.100 TL	35.545
Karadeniz	515.762.422 TL	39.885
G.D. Anadolu	261.278.553 TL	16.760
Doğu Anadolu	101.609.042 TL	8.036

Tablo incelendiğinde en çok kredi kullanan bölgenin Ege, en az kredi kullanan bölgenin ise Doğu Anadolu Bölgesi olduğu anlaşılmaktadır. Bunun en önemli sebebi; sanayileşme, nüfus yoğunluğu ve ihtiyaçların çeşitliliği ile beraber yerel ihtiyaçları karşılayan ve sanayiye yan ürün temin eden esnaf- ların varlığıdır. Ulaşım ve turizm gibi hizmet sektörlerinin bu bölgelerimizde yoğunlaşması da diğer bir etkidir. Son sıralarda yer alan bölgelerimiz ise tarımsal yapısı, iklim ve coğrafi koşulları açısından Türkiye'nin en sıkıntılı bölgeleri olması;

- İhtiyaç çeşitliliğinin sınırlı olmasına,

- Sanayinin ve buna bağlı yan sanayinin istenilen düzeyde gelişeme- mesine,

- Turizmin belirli seviyelerde kalmasına,

neden olmuş bu da esnaf ve sanatkarların sayısal anlamda artmasını en- gellemiştir.

Ayrıca, söz konusu bölgelerde meydana gelen terör olayları bölge hal- kının güvenlik problemi yaşamasına ve büyük bir kısmının büyük kentlere göç etmesine neden olmuştur. Yaşanan terör olayları sonucunda meydana gelen göçler, bölgede esnaf ve sanatkârların zaten düşük olan gelişmişlik ve sayısal düzeyini olumsuz etkilemiştir.

Kısacası esnaf ve sanatkâr sayısının düşük olması bu bölgelerimizde kullanılan kredilerin de rakamsal olarak düşük kalmasına sebep olmuştur.

4.5- Kredilerin Bölge Birlikleri Bazında Dağılımı

31.12.2011 tarihi itibarıyla, toplam kredi kullandırımı 100 Milyon TL ve üstünde olan bölge birlikleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 13: Kullandırılan Kredi Miktarı 100 Milyon TL ve Üzerinde Olan Bölge Birlikleri

Bölge Birliği Adı	Kullanılan Kredi (TL)	Kredi Kullanan Kişi Sayısı
Ankara	461.511.368	12.429
Bursa	317.783.996	9.413
Şanlıurfa	268.942.548	6.445
İzmir	265.803.188	8.579
İstanbul	249.040.432	5.951
Adana	233.537.608	8.449
Burdur Göller	232.620.708	6.563
Konya	219.486.500	7.337
Gaziantep	199.816.300	4.557
Samsun	182.402.372	4.948
Hatay	154.497.468	4.562
Manisa	154.322.020	5.691
Çorum	138.550.268	5.390
Tekirdağ	120.984.536	4.849
Aydın-Muğla	104.525.160	4.431

Kaynak:TESKOMB

Esnaf ve sanatkârlara kullandırılan kredilerin Bölge Birlikleri bazında dağılımını gösterir ayrıntılı liste aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatiflerinin Genel Görünümü

Tablo 14: Kredilerin Bölge Birliği Bazında Dağılımı

Sıra No	ESKKK Bölge Birliği	2011 Yıl Sonu İtibariyle Kullandırılan Kredi (TL)	2011 Yılında Kredi Kullanan Kişi Sayısı
1	Adana	233.537.608	8.449
2	Ankara	461.511.368	12.429
3	Aydın - Muğla	104.525.160	4.431
4	Balıkesir	44.239.588	1.683
5	Bolu	31.419.932	937
6	Burdur Göller	232.620.708	6.563
7	Bursa	317.783.996	9.413
8	Çanakkale	51.082.152	1.701
9	Çorum	138.550.268	5.390
10	Denizli	82.023.588	3.396
11	Diyarbakır	65.454.628	1.986
12	Erzurum	63.322.300	2.028
13	Gaziantep	199.816.300	4.557
14	Hatay	154.497.468	4.562
15	İstanbul	249.040.432	5.951
16	İzmir	265.803.188	8.579
17	K.Maraş	54.425.080	2.130
18	Kastamonu	75.377.192	2.560
19	Kayseri	44.653.348	1.633
20	Konya	219.486.500	7.337
21	Malatya	69.825.216	2.214
22	Manisa	154.322.020	5.691
23	Ordu	67.368.328	3.158
24	Rize-Artvin	22.548.480	908
25	Sakarya	32.640.268	1.004
26	Samsun	182.402.372	4.948
27	Sivas	27.459.012	778
28	Şanlıurfa	268.942.548	6.445
29	Tekirdağ	120.984.536	4.849
30	Trabzon	58.417.068	2.212
31	Van	67.531.940	1.936
32	Zonguldak	17.947.112	702
	Toplam	4.179.559.704	130.560

Söz konusu listenin incelenmesinden de görüleceği üzere toplam 4,1 milyar TL'lik kredinin, yaklaşık %79'u 15 Bölge Birliği bazında kullanılmıştır.

4.6- Kredilerin İl Bazında Dağılımı

İl Bazında 100 Milyon TL ve üzerinde kredi kullanan illere ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 15: Kullanılan Kredi Miktarı 100 Milyon TL ve Üzerinde Olan İller

İl Adı	Kullanılan Kredi (TL)	Kredi Kullanan Sayısı
Ankara	354.962.676	8.643
İzmir	262.386.556	8.360
İstanbul	253.935.444	6.093
Bursa	223.376.764	6.050
Gaziantep	198.583.676	5.366
Antalya	198.621.464	4.495
Şanlıurfa	197.730.796	4.750
Samsun	169.172.268	4.456
Manisa	154.799.520	5.715
Hatay	154.497.468	4.562
Adana	104.360.504	3.529
Konya	102.481.852	3.302

Kaynak:TESKOMB

Kredilerin tüm iller bazında dağılımını gösteren tablo aşağıdadır.

Tablo 16: Kredilerin İl Bazında Dağılımı

İller	2011 Yılında İl'de Kullanılan Kredi (TL)	2011 Yılında Kredi Kullanan Kişi Sayısı
Adana	104.360.504	3.529
Adıyaman	31.455.036	831
Afyonkarahisar	40.827.768	1.350
Ağrı	2.756.000	86

Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatiflerinin Genel Görünümü

Aksaray	37.683.600	1.219
Amasya	22.038.468	967
Ankara	354.962.676	8.643
Antalya	198.621.464	5.366
Artvin	7.247.500	252
Aydın	57.248.744	2.598
Balıkesir	55.799.972	2.401
Bartın	4.634.000	187
Batman	13.583.500	333
Bayburt	4.621.000	202
Bilecik	11.949.492	396
Bingöl	1.409.500	53
Bitlis	28.631.088	763
Bolu	14.549.820	476
Burdur	19.565.888	578
Bursa	223.376.764	6.050
Çanakkale	51.082.152	1.701
Çankırı	20.549.500	544
Çorum	49.368.456	1.744
Denizli	65.086.228	2.679
Diyarbakır	42.287.728	1.357
Düzce	16.870.112	461
Edirne	32.438.264	1.678
Elazığ	8.676.300	358
Erzincan	6.909.500	313
Erzurum	28.299.100	737
Eskişehir	33.118.904	1.256
Gaziantep	198.583.676	4.495
Giresun	29.272.784	1.315
Gümüşhane	8.948.300	392

Hakkari	732.000	29
Hatay	154.497.468	4.562
İğdır	2.496.000	69
Isparta	12.996.232	541
İstanbul	253.935.444	6.093
İzmir	262.386.556	8.360
Kahramanmaraş	54.425.080	2.130
Karabük	14.211.184	615
Karaman	6.386.000	263
Kars	5.393.700	209
Kastamonu	63.514.312	2.097
Kayseri	48.193.648	1.785
Kilis	1.232.624	62
Kırıkkale	10.593.000	383
Kırklareli	26.214.256	949
Kırşehir	16.930.352	767
Kocaeli	53.010.280	1.498
Konya	102.481.852	3.302
Kütahya	19.312.708	901
Malatya	22.527.380	755
Manisa	154.799.520	5.715
Mardin	54.315.752	1.299
Mersin	78.197.908	2.880
Muğla	47.276.416	1.833
Muş	15.179.500	458
Nevşehir	16.180.104	645
Niğde	18.591.752	826
Ordu	46.098.212	2.082
Osmaniye	50.979.196	2.040
Rize	22.449.812	900

Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatiflerinin Genel Görünümü

Sakarya	32.625.268	1.003
Samsun	169.172.268	4.456
Siirt	9.583.400	296
Sinop	17.206.236	611
Sivas	27.459.012	778
Şanlıurfa	197.730.796	4.750
Şırnak	16.896.000	396
Tekirdağ	57.437.004	2.080
Tokat	32.540.676	1.460
Trabzon	34.317.268	1.337
Tunceli	3.424.500	171
Uşak	16.937.360	717
Van	38.168.852	1.144
Yalova	2.006.000	70
Yozgat	53.097.168	1.614
Zonguldak	8.605.860	319
Toplam	4.179.559.704	130.560

Kaynak: TESKOMB

Yukarıdaki tabloların birlikte değerlendirilmesinde; ilçelerde bile çoğunlukla örgütlenmiş olan kredi ve kefalet kooperatiflerinin, kamunun düşük faizli kredi desteklerinin ülkeye yayılmasında etkin rol oynadıkları; tüm illerdeki esnaf ve sanatkârların kredi ve kefalet kooperatiflerinden hizmet alabildiği, bölgesel alanda merkezi durumda olan illerde kredi kullanımının daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Ayrıca, Bölge Birliği bazında kullanılan kredi tutarı üzerinden öne çıkan bölge birliklerinin çalışma alanları ile il bazında kullanılan kredi tutarları üzerinden öne çıkan illerin çalışma bölgeleri benzerlik göstermektedir.

4.7- Kredilerin Kooperatif Bazında Dağılımı

31 Aralık 2011 tarihi itibarıyla, kooperatif bazında ortaklarına en fazla kredi kullandıran ilk on ESKKK'ne ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 17: Kredilerin Kooperatif Bazında Dağılımı

Kooperatif Adı	Kayıtlı Ortak Sayısı	Kredi Kullanan Sayısı	2011 Yılında Kullandırılan Kredi Miktarı (TL)	2012 Yılı'nın İlk 3 Ayında Kullandırılan Kredi Miktarı (TL)	Kredi Riski (TL)	Takip Oranı %
Şahinbey	4.955	2.442	295.136.177	14.794.850	91.198.907	%0
Manavgat	2.918	1.700	202.085.451	11.255.500	61.361.266	%4
Bursa	3.308	2.107	178.092.032	10.467.000	61.110.945	%5
Demetevler-K. Yaka-Ostim	2.850	1.340	164.295.289	10.311.999	53.857.851	%11
Yıldırım	2.191	1.329	157.999.897	8.229.350	47.924.775	%10
Manisa	3.614	1.982	153.964.408	7.861.500	46.317.856	%15
Antalya	2.462	1.300	144.719.098	3.686.562	24.110.494	%59
İzmir	9.414	1.335	142.626.241	7.257.800	38.846.809	%0
Konya	6.009	2.293	136.538.313	10.246.250	46.965.394	%21
Alanya	2.024	1.286	134.106.001	8.775.500	54.452.806	%18

Kaynak: Halkbank

Yukarıdaki tablo verilerinin değerlendirilmesinde; kullanılan kredi miktarı yönüyle öne çıkan kooperatiflerin, ortaklarının tamamına kredi kullanmak yerine seçici davranarak kısıtlı sayıda kişiye kredi kullandırmayı tercih ettikleri; kooperatiflerin takibe intikal eden kredilerinin düşük düzeylerde kaldığı; 2012 yılının ilk 3 aylık kredi kullandırmalarına bakılarak bir kıyaslama yapılması halinde bu kooperatiflerin 2011 yılındaki performanslarına ulaşamayabilecekleri düşünülmektedir.

2002-2010 döneminde olduğu gibi 2011 yılsonu rakamlarına bakıldığında esnaf ve sanatkarların faaliyet alanına göre kredi kullanımı bakımından, en çok kredi kullanılan faaliyet alanları bakımından birinci sırada bulunan hizmet sektörünü imalat ve tamiratla ilgili imalatçıların (özellikle madeni eşya-makine imalatçılığının) takip ettiği; hizmet sektöründe de ulaştırma ve gıda maddeleri ile ilgili hizmetlerin öne çıktığı görülmektedir.

Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatiflerinin Genel Görünümü

4.8- Kredilerin Sektör Bazında Dağılımı

Sektör alanlarına göre kredi kullanımı ve oranları aşağıdadır.

Tablo 18: Kredilerin Sektör Bazında Dağılımı

Sektör	Toplam Kredi Riski (31.12.2011)	Kullanma Oranı
İmalat Ve Tamiratla İlgili Meslek Kolları	1.580.567.051	%28,5
1. Madeni Eşya Ve Makina	277.966.400	%5,02
2. Oto Ve Diğer Motorlu Taşıt Araçları	280.777.293	%5,07
3. Ağaçtan Mamul Eşya	238.468.451	%2,62
4. Gıda Maddeleri	153.676.157	%1,18
5. Elektrik Ve Elektronik Aletler	145.311.481	%4,30
6. Her Türlü Dokuma, Giyim, Mensucat ve Örgülük Eşya	144.040.977	%1,10
7. Yapı Sanatları	103.495.399	%1,87
8. Metalden Başka Maddelerden Mamül Eşya	65.466.470	%2,60
9. Deri Ve Deriden Mamul Eşya	61.226.712	%0,54
10. Lastik, Plastik, Polyester Ve Benzeri Maddelerden Mamül Eşya	40.663.902	%0,13
11. Camdan Mamul Eşya	32.539.574	%2,77
12. Kağıt, Kırtasiye Ve Basımla İlgili Sanatlar	29.769.965	%0,73
13. Spor Alet Ve Sıhhi Malzemeler	7.164.270	%0,59
Hizmetle İlgili Meslek Kolları	3.960.755.846	%71,5
1. Ulaştırma Hizmetleri	1.857.426.338	%20,52
2. Gıda Maddeleri İle İlgili Hizmetler	1.137.160.348	%33,52
3. Haberleşme, Dinlenme, Barınma Ve Eğlence Hizmetleri	414.354.125	%7,48
4. Giyim Ve Kuşamla İlgili Hizmetler	270.108.378	%3,94
4. Sağlık, Temizlik, Güzellik Ve Bakım Hizmetleri	218.089.253	%4,87
5. Kağıt, Kırtasiye Ve Basımla İlgili Hizmetler	63.617.405	%1,15
Toplam	5.541.322.896	%100,00

Kaynak:Halkbank

Tablodan çıkan önemli bir sonuç, tüm alanlarda kredi kullanılmasıdır.

Genel olarak esnaf ve sanatkârların faaliyet alanlarına göre krediye her zaman ihtiyaç duydukları ve ilgi gösterdiği açıkça ortadadır. Finansman ihtiyacının sürekli olması, kredilendirmede Esnaf ve Sanatkârlar Kredi Kefalet Kooperatiflerinin önemini ortaya koymaktadır.

5- ESKKK KREDİLERİNİN ESNAF VE SANATKÂRLAR ÜZERİNDEKİ SONUÇLARI

Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri, küçük işletmelerin, esnafın finansman ihtiyacının karşılanmasında önemli bir yere sahiptir. Devletin sistem içinde Halk Bankası yoluyla sağladığı kredinin cari faiz oranının yarısını karşılayarak oluşturulan yaratılan kredi modeline devletin katkısı bu kredileri cazip hale getirmektedir.

Bir ülkenin sosyoekonomik kalkınmasında, istihdam arttıran ve sosyal dengeleri sağlayan mikro KOBİ'lerin/esnaf ve sanatkârların desteklenmesi, bu kesimin yapısal ve finansal sorunlarının çözülmesi etkin rol oynamaktadır.

Yapılan tespitlere göre;

- ESKKK'leri yıllar itibariyle kefalet hizmetleri karşılığında biriktirdikleri yaklaşık 1 milyar TL'lik fonlarıyla kredi kuruluşuna büyük ölçüde nakdi teminat sağlayabilecek konumda olduğu,

- Ülkemizde kurulu bulunan esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatiflerinin en büyük sorunu tek finansman kaynağına (Halk Bankası) olan bağımlılıktır. Keza, bu kooperatifler yalnızca bir kefalet/garanti müessesesi olarak çalışmakta, eşdeğer uluslararası uygulamalarda olduğu gibi kredi sağlama ve diğer bankacılık faaliyetlerini gerçekleştirememektedir.

- Kooperatiflerin diğer önemli sorunu da, ortaklarda kooperatifçilik bilincinin gelişmemiş olmasıdır. Ortaklar karar ve yönetim süreçlerine yeterince katılmamakta, kooperatif ile olan ilişkileri sadece kredi işlemleri ile sınırlı kalmaktadır.

- Esnaf ve sanatkârlar genel olarak küçük işletmelerden oluşmaktadır.

Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatiflerinin Genel Görünümü

Bu nedenle işletme sahipleri işletmenin faaliyet alanına giren tüm konularla birebir ilgilenmektedir. Bu konular içinde kredi/finansman konuları ayrı bir uzmanlık ve bilgi gerektirdiği için işletme sahipleri yetersiz kalmaktadır. Kredi kullanacak esnafa profesyonel kredi danışmanlık hizmeti verilmesi, esnafın krediden yararlanma seviyesini yükseltecektir.

- Alınan kredinin kullanımında esnaf ve sanatkârlara herhangi bir sınırlama getirilmemekte, bu da kredinin amacı haricinde kullanılmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle esnaf ve sanatkârlara, karşı ödemeli kredi sisteminin uygulamaya konulması daha yararlı olacaktır.

- Yapısı itibariyle esnaf ve sanatkârların piyasa koşullarında risk altında olmaları nedeniyle, Kredi Garanti Fonu A.Ş.'nde ESKKK'lerin de yer alması yerinde olacaktır.

- Hazinece kredi garanti kuruluşlarına yapılan desteklerin ESKKK'lerine yapılması, bu çerçevede ESKKK'lerin de kredi garanti kuruluşları (KGF A.Ş., Leasing şirketleri gibi) arasında yer verilmesi uygun olacaktır. Bunun için ilgili (Bakanlar Kurulu Kararı vb.) mevzuatta değişikliğin yapılması gerekecektir.

- Kooperatif kuruluşunda yaşanan artışlar nedeniyle aynı bölgede birden fazla kooperatif olması kooperatiflerin etkin ve verimli çalışmasını engellemektedir.

- Bankacılık sektöründe son dönemlerde gündeme gelen BASEL II uygulamaları bu kooperatifleri olumsuz yönde etkileyebilecek gelişmelerdir.

- BASEL II kriterlerinin ülkemizde ve dünyada bugüne kadar ki bankacılık ve kredi verme tekniklerinde köklü bir değişime neden olması ve bu kurallara uyum sağlayamayan bankaların kredi verme, çok sayıda kredi kullanan kişi ve kuruluşun da kredi kullanma olanaklarını daraltması beklenmektedir.

- BASEL II ile tüm bankalar riske göre fiyatlama yapacak ve taşıdıkları riskleri kredi fiyatlarına yansıtacaktır.

- BASEL II hükümlerinin uygulanmasıyla teminat yapısında değişiklikler

olacak ve kredi teminatı olarak kabul edilen kefalet türünün teminat değeri kalmayacak ve likit varlıkların diğer bir deyişle nakde hızla dönüşebilecek aktiflerin teminat değeri artacaktır.

Halk Bankası 1 Eylül 2010 tarihinden itibaren, ESKKK kefaletiyle kredi kullandırırken BASEL II kurallarına uygun şekilde “skorlama=derecelendirme” yöntemini uygulamaya başlamıştır. Dolayısıyla bu süreçte kooperatiflerin yapılan düzenlemelere uyum sağlayabilmeleri için daha güçlü bir yapıya kavuşturulması gerekmektedir.

6- SONUÇ

Kredi ve Kefalet Kooperatifleri; ortağı esnaf ve sanatkârların finansman ihtiyaçlarını karşılamak üzere Türkiye Halk Bankası A.Ş. kaynaklarından “Kooperatif Kredileri” adı altında kullanılan krediler için kefalet vermektedir.

Krediyi kullanan esnaf ve sanatkârın vadesinde ödemediği kredi taksitleri akdi faiziyle birlikte kooperatifin Bankadaki birikmiş fonlarından kesilmektedir.

Dolayısıyla, riski üstlenen kredi ve kefalet kooperatifleri; finansman kuruluşuna kredinin geri dönüşünde kolaylık ve garanti sağlamaktadır.

Kooperatif kefaletiyle kullanılan sübvansiyonlu kredi üzerinden kooperatifçe kredi tutarının %4’ü oranında kesinti yapılmaktadır.

Kamu kaynaklarının kredi ve kefalet kooperatifleri kefaletiyle esnaf ve sanatkârlara en düşük maliyetle kredi kullandırılabilmesi için bu kredilerin maliyet unsurlarının aşağıya çekilmesi önem kazanmaktadır.

Bu çerçevede, sayıları azaltılsa veya sabit kalsa da faaliyet gösterecek Bölge birliklerinin etkin ve verimli olarak sistemde yer almalarının sağlanması gerekmektedir.

Kredi ve Kefalet Kooperatifleri; küçük işletmelerin/esnaf-sanatkârın finansman ihtiyacının karşılanmasında önemli bir yer tutmaktadır.

Bu kooperatifler, ekonomik büyümenin lokomotifini oluşturan, sosyal refahı tabana yayan, sosyo-ekonomik sisteme katkı sağlayan ve istihdam oluşturan küçük işletmelere/esnafa hizmet sunması açısından önemlidir.

Türkiye, dünya çapında yaşanan büyük ekonomik krizlerde zor duruma düşen ülkelerde olduğu gibi sosyal çalkantılar yaşamamış ise bunda; yardımlaşma ve dayanışma esasına göre çalışan kredi ve kefalet kooperatiflerinin rolü büyüktür ve bu rolün devam ettirilmesi gereklidir.

